

Liczne kontakty zawodowe bibliotekarzy oraz wymiana doświadczeń i pomysłów między pracownikami polskich i zagranicznych bibliotek zawsze były źródłem ciekawych inicjatyw i projektów. Wychodząc z podobnego założenia, w dniach 18–19 czerwca 2009 r. zorganizowano we Wrocławiu drugie już Spotkanie Bibliotekarzy Polonijnych. W tym niezwykle interesującym przedsięwzięciu wzięło udział ponad 80 osób, między innymi z Irlandii, Kanady, Litwy, Macedonii, Niemiec, Słowacji, Stanów Zjednoczonych, Ukrainy, Wielkiej Brytanii oraz oczywiście z Polski. Uczestnicy konferencji reprezentowali zarówno wielkie biblioteki i ośrodki naukowe (np. Biblioteka Kongresu w USA), jak i instytucje znacznie mniejsze, zaledwie kilkuosobowe. Wszyscy mieli szansę skoncentrować się na niezwykle ważkim temacie i zarazem myśli przewodniej konferencji, którą było wykorzystywanie przez biblioteki różnego typu źródeł elektronicznych.

Obrady, zaplanowane w sześciu sesjach tematycznych, odbywały się w siedzibie głównego organizatora konferencji – w gmachu Politechniki Wrocławskiej oraz na Uniwersytecie Wrocławskim. Wygłoszono 25 referatów, a także wysłuchano 6 wystąpień sponsorskich. Prezentacje mieściły się w ramach tematycznych przyjętych przez organizatorów konferencji i dotyczyły:

- prezentacji bibliotek zagranicznych,
- roli bibliotek polskich w kraju i w regionie,

II Wrocławskie Spotkania Bibliotekarzy Polonijnych (Wrocław, 18–19 czerwca 2009 r.)

- rozwoju nowoczesnych technologii informacyjnych,
- działalności marketingowej bibliotek,
- aktywności lobbingowej środowiska bibliotekarskiego,
- statystyki bibliotecznej w obliczu pojawiania się nowych narzędzi elektronicznych,
- projektów bibliotecznych, ich realizacji, przebiegu, oceny itp.,
- statusu bibliotekarzy, ich wynagradzania i kształcenia,
- źródeł elektronicznych, w tym zarządzania kolekcjami, m.in. modeli zakupu i udostępniania, doboru i selekcji, metod oceny zawartości kolekcji, organizowania przez biblioteki dostępu do kolekcji, dystrybuowania wśród czytelników informacji o kolekcjach, katalogowania źródeł elektronicznych, sposobów archiwizowania, ochrony i zabezpieczania danych, sporządzania statystyki wykorzystania kolekcji, metod promocji źródeł elektronicznych,
- różnic pomiędzy książką tradycyjną i cyfrową,
- wykorzystania kolekcji cyfrowych w nauczaniu na odległość i roli bibliotekarza w tym procesie.

Pierwszą sesję obrad poprowadził dyrektor Biblioteki Politechniki Wrocławskiej dr inż. Henryk Szarski. Sesja dotyczyła zarówno oferty dydaktycz-

nej dla polskich studentów za granicą (Juergen Warmbrunn), jak i możliwości studiowania na Politechnice Wrocławskiej przez studentów zagranicznych (Cezary Madryas). John Michalski z Biblioteki Kongresu przedstawił perspektywy rozwoju bibliotek w kontekście nowych technologii informacyjnych z punktu widzenia pracownika największej biblioteki na świecie, a prof. dr hab. Jan Miodek wskazał na tzw. „cywilizacyjne znaki czasu”, czyli zmiany zachodzące we współczesnej polszczyźnie.

Drugą sesję poprowadził dr hab. Wiesław Babik z Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Bibliotekę Uniwersytecką w Bitoli oraz realizowane tam projekty przedstawiła Małgorzata Maczkowska. Problematykę oceny dorobku naukowego podjęły Anna Komperda, Barbara Urbańczyk oraz Magdalena Iwańska. Autorki, na przykładzie wybranych baz danych (w tym baz tworzonych przez Politechnikę Wrocławską), analizowały system badania dorobku naukowego pracowników naukowych. Zdefiniowały, czym właściwie jest dorobek naukowy, zadały pytania, po co zbierać dane na temat dorobku naukowego, kto powinien się zajmować analizą tych danych i jak robią to biblioteki. Przedstawiły różne sposoby pozyskiwania danych do baz, rodzaje rejestracji, techniki publikacji, interfejsy wyszukiwawcze oraz przykłady statystyk generowanych przez systemy. Przeanalizowały bazy danych wybranych uczelni wrocławskich, m.in. Politechniki Wrocławskiej, Aka-

demii Medycznej, Uniwersytetu Ekonomicznego, Uniwersytetu Przyrodniczego, Uniwersytetu Wrocławskiego, Akademii Wychowania Fizycznego i Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych. Analizy zasobu polskich bibliotek cyfrowych i możliwości wykorzystywania go w dydaktyce dokonała z kolei Elżbieta Skubała. Poza kwestiami technicznymi, takimi jak np. format zapisu danych i jego wpływ na komfort korzystania z bibliotek przez użytkowników, autorka podjęła ważne zagadnienie roli bibliotekarzy w popularyzacji materiałów cyfrowych dla procesu nauczania.

Trzecią sesję, bardzo różnorodną w warstwie merytorycznej, poprowadziła dr hab. Maria Piłtupczak-Majewicz, prof. UP z Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Jako pierwszy wystąpił Bogusław Seredyński, omawiając problemy dystrybucji publikacji naukowo-technicznych w wersji elektronicznej. Zwrócił m.in. uwagę na prawa autorów książek elektronicznych, stosunkowo niskie ceny tych publikacji oraz szybkość ich dystrybucji. Omówił dwie możliwości rozpowszechniania tego typu utworów – wśród użytkowników licencjonowanych o pełnych uprawnieniach, dysponujących dostępem do aktualizacji, forów dyskusyjnych, spotkań z autorami, oraz wśród użytkowników nielicencjonowanych, otrzymujących podstawową wersję książki za darmo. Sposób funkcjonowania Dolnośląskiej Biblioteki Cyfrowej, dostęp do jej zbiorów, ich tematykę, historię, promocję

biblioteki oraz rolę w rozpowszechnianiu wyników badań naukowych zaprezentowali Piotr Pinkawa, Anna Wałek i Regina Rohleder. Cele i zadania powstałej w 2008 r. Korporacji Bibliotekarzy Wrocławskich, zrzeszającej biblioteki naukowe Wrocławia, przedstawiły Małgorzata Świrad oraz Emilia Starak-Czerniejewska. Ostatni w tej sesji referat, wygłoszony przez Magdalenę Szkutę z British Library w Londynie, dotyczył wspólnych działań tejże biblioteki oraz Biblioteki Narodowej w Warszawie nad opracowaniem katalogu zabytkowych poloniców ze zbiorów British Library.

Pierwszy dzień obrad zakończyła czwarta sesja, prowadzona przez Grażynę Piotrowicz, dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu. W jej ramach przedstawiono nowoczesne narzędzia, którymi mogą posługiwać się zarówno bibliotekarze, jak i użytkownicy bibliotek, do których zaliczono Google Scholar i Google Book Search (wystąpienie Witolda Króla), oraz narzędzia nauczania na odległość (prezentacja Joanny Radzickiej i Marty Stąporek). Wyniki badań dotyczących jakości obsługi użytkowników w bibliotekach na terenie Polski przedstawiła Maja Wojciechowska. Łucja Abrams z Kanady zaprezentowała Archiwum Uniwersytetu Western w Ontario. Niezwykle ciekawe okazało się wystąpienie Beaty Molendowskiej z Irlandii, która pokazała, z jak wieloma problemami stykają się bibliotekarze bibliotek publicznych w Irlandii. Społeczeństwo tego kraju ma niejednorodny, wielokulturowy charakter,

a instytucje biblioteczne muszą sprostać oczekiwaniom bardzo wielu różnych grup użytkowników, mówiących odmiennymi językami, o zróżnicowanej kulturze, dysponujących niejednolitymi kompetencjami czytelniczymi. Inne problemy wskazane przez autorkę referatu to brak regulacji prawnych, trudności w pozyskiwaniu aktualnej literatury w językach obcych, katalogowanie książek wymagających transliteracji, trudności w porozumiewaniu się z czytelnikami nieposługującymi się językiem angielskim, konieczność tworzenia oznaczeń na półkach i w katalogu równoległe w kilku językach, niechęć imigrantów do korzystania ze zbiorów bibliotek w obawie, że ich dane osobowe zostaną przekazane organizacjom rządowym oraz problemy finansowe bibliotek.

Sesję piątą, rozpoczynającą drugi dzień obrad, poprowadził dr Stefan Kubów, dyrektor Biblioteki Dolnośląskiej Szkoły Wyższej we Wrocławiu. Została ona zdominowana przez wystąpienia dotyczące wydawnictw elektronicznych. Niemal wszyscy prelegenci nie mogli oprzeć się pokusie porównania publikacji w formie tradycyjnej i elektronicznej oraz wskazania ich zalet i wad. Tomasz Jacek Trancygier ze Słowackiej Biblioteki Narodowej przedstawił swoje doświadczenia w redagowaniu naukowego czasopisma bibliotekarskiego „Kniźnica”, wydawanego zarówno w formie tradycyjnej, jak i elektronicznej, a następnie wskazał na różnice obu wydań. Dorota Buzdygan, Urszula Anna Wojtasik oraz Danuta Szewczyk-Kłós

w swoich wystąpieniach analizowały oczekiwania użytkowników względem książek elektronicznych, porównywały i przedstawiały ofertę tego typu publikacji dostępną na rynku polskim, wskazywały, jak powinna wyglądać prawidłowo przeprowadzona akcja promocyjna książek elektronicznych oraz jak konstruować narzędzia badawcze służące ocenie wykorzystywania tejże literatury dostępnej w bibliotece.

W ostatniej – szóstej sesji, moderowanej przez Błażeja Fereta, dyrektora Biblioteki Politechniki Łódzkiej, kontynuowano zagadnienia związane z książkami elektronicznymi. Joanna Grześkowiak przedstawiła wyniki projektu badawczego realizowanego na brytyjskich uczelniach, który miał na celu pokazanie faktycznej skali wykorzystywania e-booków przez studentów i wykładowców. Beata Starosta oraz Agnieszka Bobruk poruszyły ważną kwestię metody katalogowania książek elektronicznych. Wskazały na różne praktyki bibliotek w tym zakresie, na odmienne metody katalogowania o różnych stopniach szczegółowości, uwzględniające różne elementy opisu i odmienne elementy wyszukiwawcze. Kwestię budowania przez biblioteki akademickie kolekcji służących działalności typowo dydaktycznej, w tym również metody doboru książek elektronicznych oraz baz pełnotekstowych, przedstawiła Alicja Potocka. Wystąpieniem o nieco odmiennej tematyce była prezentacja Barbary Lison z Miejskiej Biblioteki w Bremen, która w niezwykle interesujący spo-

sób zilustrowała, na czym polega lobbing biblioteczny i czym różni się on od zwykłych działań marketingowych.

Podsumowując wszystkie sześć sesji, można uznać je za niezwykle udane. Wystąpienia okazały się ciekawe zarówno w warstwie merytorycznej, jak i sposobie przedstawienia, ilustracji graficznej i animacji. Obecność podczas konferencji bibliotekarzy z wielu ośrodków zagranicznych umożliwiła nawiązanie niezwykle ciekawych dyskusji, porównanie modeli pracy i rozwiązań stosowanych w różnych placówkach. W wielu przypadkach niezwykle ożywione polemiki stały się zaczątkiem przyszłej współpracy.

Poza sferą naukową organizatorzy konferencji z wielką pieczołowitością zadbali również o doznania kulturalne i elementy rozrywkowe. W przerwach obrad podziwiano wystawę obrazów Bożeny Grocholskiej, pracownika Biblioteki Politechniki Wrocławskiej, zatytułowaną „Krasnale opowiadają Wrocław”, a w zabytkowym Oratorium Marianum wysłuchano koncertu absolwentów wrocławskiego bibliotekoznawstwa – zespołu „Małżeństwo z rozsądku”. Drugiego dnia konferencji można było obejrzeć wspaniałą operę Ryszarda Straussa *Kobieta bez cienia* z librettem Hugona von Hofmannsthal. Dla osób, które pragnęły lepiej poznać region Dolnego Śląska, w dniach 20–21 czerwca zorganizowano wycieczkę objazdową „Dolina pałaców i ogrodów”, w ramach której zwiedzano zabytkowy zamek w Książu, pałac Schaffgotschów w Cieplicach, pałac w Stanisławowie, pałace w Woja-

nowie i Łomnicy, Kościół Górski Naszego Zbawiciela w Karpaczu znany powszechnie jako Kościół Wang, Park Miniatur w Kowarach, Szklarską Porębę, Jelenią Górę oraz Karpacz.

Organizatorzy konferencji już dziś zapowiedzieli jej kontynuację. Trzecia edycja Wrocławskich Spotkań Bibliotekarzy Polonijnych jest planowana

na 2011 r. Miejmy nadzieję, że okaże się równie udana, a zaproszeni goście będą reprezentowali doświadczenia bibliotekarzy z tak wielu państw, jak w tym roku.

Maja Wojciechowska

*Biblioteka Wyższej Szkoły „Ateneum”
w Gdańsku*

Dnia 7 października 2009 r. w Bibliotece Pedagogicznej w Toruniu odbyło się seminarium pt. „Otwarte Zasoby Edukacyjne”, które było skierowane do nauczycieli bibliotekarzy bibliotek pedagogicznych, szkół ponadgimnazjalnych i gimnazjalnych województwa kujawsko-pomorskiego. Spotkanie, w którym uczestniczyło ponad 50 osób, zostało zorganizowane przez serwis „Elektroniczna Biblioteka Pedagogiczna SBP” i Bibliotekę Pedagogiczną w Toruniu, a jego sponsorem była firma MOL – producent systemów informatycznych przeznaczonych dla bibliotek. Ta jednodniowa konferencja była pierwszą z całego cyklu zaplanowanych dla użytkowników serwisu „Elektroniczna Biblioteka Pedagogiczna SBP” (kolejne odbędą się w Olsztynie i we Wrocławiu).

Uczestników seminarium powitały Elżbieta Wykrzykowska – dyrektor Biblioteki Pedagogicznej w Toruniu, i Aldona Zawalkiewicz – redaktor naczelna serwisu „Elektroniczna Biblioteka Pedagogiczna SBP”. Część merytoryczną spotkania rozpoczęła dr Małgorzata Kowalska z Instytutu Informa-

Seminarium „Otwarte Zasoby Edukacyjne” (Toruń, 7 października 2009 r.)

cji Naukowej i Bibliologii UMK, która dokonała wprowadzenia w problematykę Otwartych Zasobów Edukacyjnych (dalej: OZE). Autorka wskazała na rolę, jaką w procesie upowszechniania wiedzy odgrywają tego typu zasoby, zwłaszcza w kontekście narastających ograniczeń w dostępie do osiągnięć nauki powodowanych m.in. rosnącymi kosztami publikacji czy prenumerat. W wystąpieniu została scharakteryzowana istota OZE jako spontanicznie rozwijającego się ruchu na rzecz rozwoju edukacji i ułatwiania dostępu do różnego rodzaju materiałów dydaktycznych. Zostały także przedstawione inicjatywy i projekty realizowane na zasadach OZE oraz przedsięwzięcia integrujące środowisko twórców Otwartych Zasobów Edukacyjnych, w tym „Kapsztadzka Deklaracja Otwartej Edukacji”, oraz działalność Koalicji Otwartej Edukacji. W zakończeniu wy-